

Hrad Olomouc

Kraj: Olomoucký

GPS souřadnice: 49.598377N, 17.261796E

Okres: Olomouc

Adresa URL: www.muo.cz/arcidiecezni-muzeum-olom

Olomoucký hrad je národní kulturní památka, jeden z nejvýznamnějších hradních areálů v České republice. Nachází se na tzv. Václavském (jinak též Dómském) pahorku v historickém centru Olomouce. Původně byly v Olomouci dva hrady, tzv. „starý“ a „nový“. Ten starý se nacházel v místě vily Primavesi (ulice Na Hradě).

První zmínka o hradu je obsažena v Kosmově kronice z roku 1055. Od roku 1141 sídlo olomouckých biskupů a kapituly. V období olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka působila v Olomouci rozsáhlá písařská dílna, ze které pochází řada iluminovaných rukopisů. Z původního románského biskupského paláce se zachovaly dvě obvodové zdi s bohatě zdobenými sdruženými okny a fragmentem krbové římsy. V křížové chodbě a kapli významný cyklus nástěnných maleb z počátku 16. století.

Na místě bývalého kapitulního děkanství byl roku 1306 zavražděn Václav III., poslední Přemyslovec na českém trůně. Václav III. se v rámci svých snah o udržení polské koruny rozhodl pro tažení do Polska. V létě roku 1306 se výchozím bodem jeho výpravy stala Olomouc. Dne 4. srpna byl však na hradě, v domě kapitulního děkana Budislava (na dnešním Václavském náměstí), zavražděn. Násilnou smrtí Václava III. vymřel český panovnický rod Přemyslovců po meči a nastal boj o českou korunu, který ukončil svým nástupem na trůn až Jan Lucemburský roku 1310.

Pozemek pro stavbu děkanství v rámci knížecího hradu věnoval kapitulnímu děkanu Bartolomějovi roku 1267 král Přemysl Otakar II.

V dnešní levé, západní části severního křídla muzea ležel již zmíněný palác kapitulního děkana, ve střední části komplexu se nacházelo bývalé purkrabství. Nejstarší součástí areálu je jeho pravá, východní část, kde stával někdejší Nový hrádek s okrouhlou věží z přelomu 12. a 13. století.

Raně gotické purkrabství prošlo kolem roku 1524 celkovou přestavbou a po definitivním zániku olomouckého hradu v 16. století byla palácová stavba purkrabství připojena k sousednímu kapitulnímu děkanství. Jelikož se původní děkanství palác v severozápadní části areálu za třicetileté války proměnil v ruinu, byl v průběhu následujícího století v několika fázích rekonstruován. Během rekonstrukce bylo v poslední třetině 17. století děkanství rozšířeno o příčné křídlo směřující k jihu a před děkanstvím byla založena zahrada, oddělená od prostoru před katedrálou zdí s branou.

Barokní rekonstrukce byla završena v polovině 18. století. Ve východní části areálu bylo za děkana Kašpara Florentina Glandorfa (1748-1751) v místech částečně zaniklého Nového hrádku vystavěno nejmladší křídlo s novou kočárovou remízou, přiléhající k okrouhlé věži. Upraveny byly také reprezentační interiéry v patrech s bohatou malířskou a štukovou výzdobou a dekorativně řešenými,

zčásti intarzovanými podlahami. V horním patře okrouhlé věže byla zřízena domácí prelátská kaple.

Severní průčelí kapitulního děkanství bylo v 19. století děkanem Rudolfem Thysebaertem (1842–1868) doplněno o tzv. „Krvavou pavlač“ z neomítaných cihel.

Iniciátorem poslední přestavby, provedené v historizujícím duchu, se stal děkan Robert Lichnovský (1868–1879). Práce vedl místní architekt Franz Kottas, který upravil interiéry děkanství (zejména Erbovní sál a kapli sv. Barbory), přestavěl lodžii ve střední části hlavního průčelí a nově pojednal rovněž průčelí kočárovny. O něco později byly barokní mansardové střechy nahrazeny sedlovým zastřešením.

Součástí areálu děkanství je i západně položený trojkřídlý hospodářský dvůr. Jeho jihozápadní část, vystavěná koncem 17. století na půdorysu písmene L, byla v polovině 18. století rozšířena do dnešní podoby a nyní slouží provoznímu zázemí muzea.

Areál Olomouckého hradu tvoří:

katedrála (dóm) svatého Václava

Zdíkův palác

Dům zvoníků – v letech 1859–1860 přestavěn stavitelem Franzem Kottasem

kaple Panny Marie Opatrovnice

domek s ateliérem malíře Jindřicha Lenharta a jeho syna sochaře Karla Lenharta

dómská fara

vikářská rezidence

rezidence kapitulního notáře

kapitulní děkanství s hospodářským dvorem, dnes sídlo Arcidiecézního muzea

kostel sv. Anny

kaple sv. Barbory

barokní socha sv. Jana Nepomuckého od Jiřího Antonína Heinze z roku 1724

Dnes zde sídlí Arcidiecézní muzeum Olomouc, které je součástí olomouckého Muzea umění a je prvním muzeem u nás, které je orientované na duchovní kulturu. Jádrem Arcidiecézního muzea Olomouc je tvořeno bývalou rezidencí olomouckých kapitulních děkanů, k níž byly v průběhu staletí přičleňovány další, mnohdy starší objekty. Muzeum sídlí v severní části Přemyslovského hradu, která prošla rozsáhlou rekonstrukcí a areál byl veřejnosti zpřístupněn 1. června 2006.

